Сонячне тепле передполудне в червні.

Вікно моєї артистично урядженої кімнати стояло широко відчинене, а я сидів перед ним при столі до писання.

Один з найкращих, найдикіших карпатських краєвидів пишався якраз перед моїм вікном. Великанська, на піраміду подобаюча, густо залісена гора взносилась під небозвід. Біля неї темний вузький яр різнородно формованих, залісених гір і скель. До того безпреривний шум соснових лісів, пригадуючий море, і повно сонця.

Всюди якнайбільше сонця.

Ніколи не видалась мені зелень лісу такою живою, інтенсивною; безхмарне, прозоре небо ніколи таким синім, лагідним. Я цілком потонув у тім виді...

Потонув!..

Те замало сказано.

Я відчував сю препишну красу природи кождим нервом; їв її очима, упивавсь її існуванням, а до того всього і знав, що сили, котрі становили мою душу, збудила вона, що викохала їх сама-самісінька вона...

Щасливий, хто може розуміти її!

Непоборима охота заволоділа мною записати нині одну вже часто обдуману ідею. Відвернувши майже насилу погляд від природи, почав я впорядковувати думки.

Вони піддаються, вони і супротивляються, вони розпорошуються, вони глузують собі з мене... я не можу!!

Недалеко дому — може, зі сто кроків — сидить з самого ранку якась жебрачка і молить у перехожих милостині. Вона не жебрає, як се чинять люди сього роду їм уже властивим способом. Вона й не співає. В неї нема навіть того жебрацького тону, до котрого чоловік у тих сотворінь уже звик і котрий лише доти вражає, доки ті істоти перед очима. Ні, в неї і того нема. Вона скавулить. Все наново в однаковім tempo [1] від високих до найнижчих тонів. В середині шкали ледве замітна відміна, а відтак знов:

— Змилуйтесь над нещасливою, а бог заплатить вам!

Я відчуваю таке скавуління цілим тілом від стіп до голови. Стараюсь не звертати на се уваги і пробую бути ніби глухим. Годі!

— Змилуйтесь над нещасливою, а бог заплатить вам!

Воно завзялося на мене, впилося в мене, а я вслухувався з нервозністю, ба з охотою, повною скаженості, в те скавуління.

— Славно! славно! — шепотять мої уста з неописаним сарказмом.— Славно! — і подразнений майже до крові, шпурнув я перо на стіл.

Може, прецінь [2] раз перестане!

Слухаю з повздержаним віддихом одну хвилину, другу, третю, аж нараз:

— Змилуйтесь над нещасливою, а бог заплатить вам!

Се може чоловіка довести до божевільства.

Кидаюсь до вікна, щоб її побачити. Мене немов щось пхає ще, щоб я побачив її! Вона тут!

Сидить перед містком, що веде до торговиці, і скавулить. Ні, нехай собі вже думають, як хочуть, але се справді чисте добродійство, що жебрання заборонено. По малих містах існує ще та кара божа, хоч для бідних суть і там якісь запомоги. Але я зроблю всьому кінець. Шпурну їй грошей, щоб мовчала, або щоб винеслась звідси, або щоб просила хоч жебрацьким тоном, або щоб... або щоб... ох! щоб ти заніміла!

— Змилуйтесь над нещасливою, а бог заплатить вам!

В мені скипіло, і я усміхнувся лиховісно.

Пірвавши за капелюх, лечу до неї.

Вона сидить, звернена профілем в ту сторону, з котрої я якраз надходжу. Коли зачула мої кроки, замовкла. Ціла тонка згорблена постать з головою, похиленою на груди, простягненою рукою прибирає нараз характер напруження. Я звільняю хід, хочу їй приглянутись. Жовтий, немов віск, худий, але молодий, надзвичайно правильний профіль хилиться на грудь. Горішньої частини лиця не бачу ще добре; нижча нап'ятнена глибоким, давно затетерілим болем...

Тепер підносить голову (мені здається, що надто високо), і я бачу: вона сліпа, цілком сліпа. Довгі чорні шовкові вії закривають очі...

З острахом, з якимось наглим переляком витріщив я на ню очі і поклав скоро гроші в її малу руку, обгорілу від сонця. Її безкровні, меланхолійно стулені уста викривляються немов до усміху.

— Нехай вас бог благословить, паночку!.. Нехай вас бог благословить тисячу раз! Від самого сходу сонця, котрого не бачу і не

побачу вже ніколи, сиджу тут, а ви перші змилосердилися надо мною. Нехай вас бог благословить!

Несказанно гидке чувство заволоділо мною.

[1] — Темпі (іт.).

[2] — Прецінь— врешті.